

ALTERNATIVNI IZVEŠTAJ O POLOŽAJU I POTREBAMA MLADIH U REPUBLICI SRBIJI 2022

MLADI I POLITIČKA
PARTICIPACIJA

STAVOVI MLADIH PREMA MEDIJIMA, DRUŠTVENIM MREŽAMA I APLIKACIJAMA KOJE KORISTE.

Ovo poglavlje obuhvata učešće mladih u političkom životu u Srbiji, političku participaciju mladih, ali i odnos političkih subjekata i političkih institucija prema mladima i poverenje mladih u institucije i pojedince koji vode institucije.

Politička participacija se može odrediti kao proces dobrovoljnog učešća pojedinaca i socijalnih grupa u iniciranju, razmatranju i donošenju političkih stavova i odluka, kao i njihovoj realizaciji. Politička participacija je element demokratske/participativne političke kulture. Da bi demokratija kao oblik političkog režima funkcionisala neophodno je imati aktivne građane, građane koji participiraju u okviru demokratskog sistema. Zato je neophodno da i mladi učestvuju u procesima donošenja odluka.

MLADI U NARODNOJ SKUPŠTINI

TABELA

Broj mladih u Narodnoj skupštini (NS)

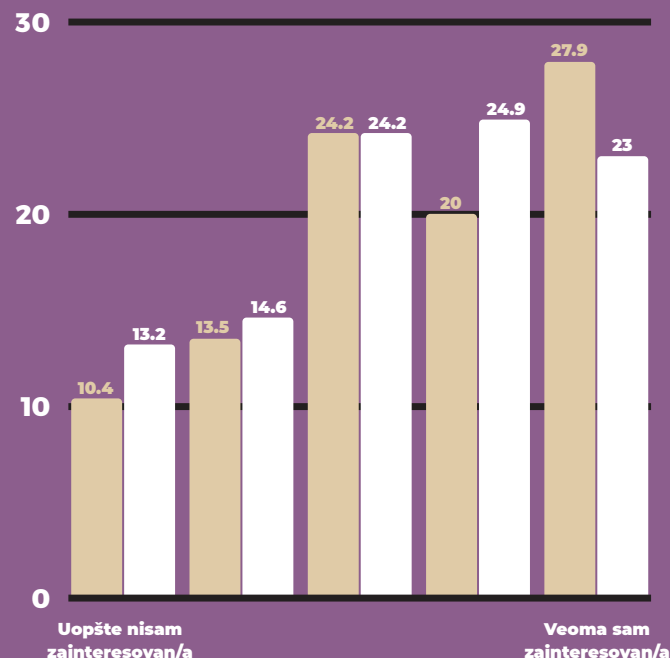
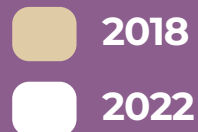
SAZIV NARODNE SKUPŠTINE	BROJ MLADIH POSLANIKA	PROCENAT MLADIH U NS
2008.	22	8.8%
2012.	8	3.2%
2014.	5	2%
2016.	3	1.2%
2019.	4	1.6%
2020.	28	11.2%
2021.	22	8.8%
2022.	14	5.6%

U aktuelnom sazivu Narodne skupštine Republike Srbije, u trenutku konstituisanja nakon izbora 3. aprila, ukupno je bilo 14 poslanika mlađih od 30 godina, te su mladi u ovom predstavničkom telu bili zastupljeni sa 5,6% u ukupnom broju predstavnika.

MLADI U KAMPANJI 2022.

Krovna organizacija mladih Srbije pratila je obraćanja svih izbornih aktera tokom kampanje za redovne predsedničke i vanredne parlamentarne izbore u Republici Srbiji. Mladima su se u kampanji najviše obraćali Patriotski blok i predsednički kandidat Boško Obradović (47 puta), zatim koalicija oko SNS-a i predsednički kandidat Aleksandar Vučić (37 puta) i izborna lista Marinika Tepić – Ujedinjeni za pobedu Srbije i predsednički kandidat Zdravko Ponoš (21 put). U kampanji se najviše govorilo o obrazovanju mladih, njihovom odlasku iz zemlje, političkoj participaciji, stanovanju, merama podrške mladima i meri od 100 evra podrške mladima.

Naše istraživanje je pokazalo da su mladi manje zainteresovani za politiku i politička dešavanja nego prethodne godine: **47,9% mladih je zainteresovano za politička dešavanja.**

ZAINTERESOVANOST ZA POLITIČKE TEME

TABELA

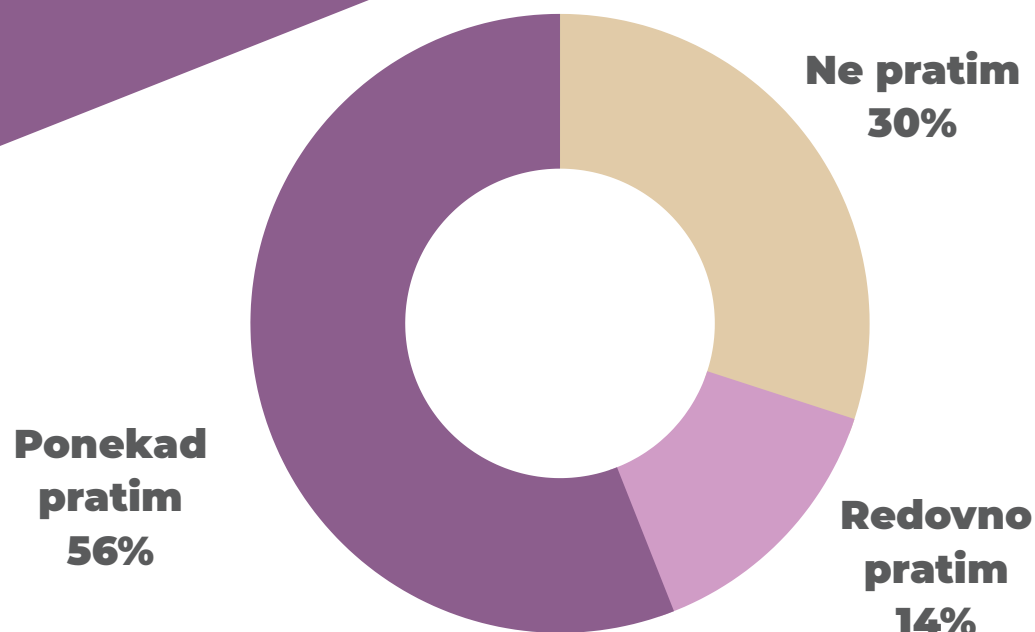
Zainteresovanost za političke teme

TEME	2020	2021	2022
Nacionalne teme (Kosovo, situacija u regionu, spoljna politika Srbije)	54,3	45,6%	45,9%
Ekonomske teme (zapošljavanje, ekonomska politika Vlade, investicije)	56,8	48,6%	46,7%
Korupcija i kriminal	44,9	51%	43,6%
Funkcionisanje/nefunkcionisanje demokratije u Srbiji	50,6	47,3%	41%
Bezbednost	36,5	33%	32,1%
Evropske integracije	21,3	21,8%	22,4%
Omladinska politika	38,9	41,4%	39,9%
Životna sredina	43,7	50,6%	53,4%
Suočavanje sa prošlošću (ratni zločini, pomirenje)	30,4	22,7%	22,7%
Ne pratim politiku			15,6%

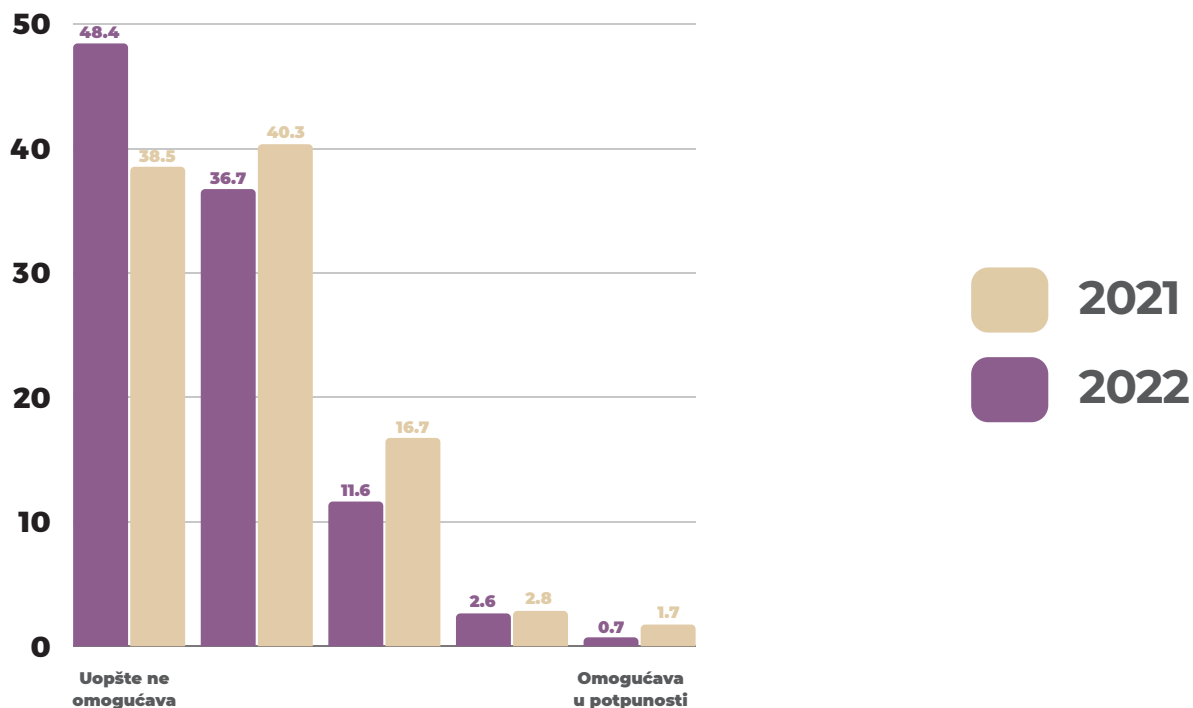
U odnosu na prethodnu godinu, vidimo pad zainteresovanosti mladih u pogledu tema korupcije i kriminala, a tema životne sredine nastavila je da raste i preuzela primat kao najvažnija tema.

DA LI PRATITE POLITIKU NA LOKALNOM NIVOU?

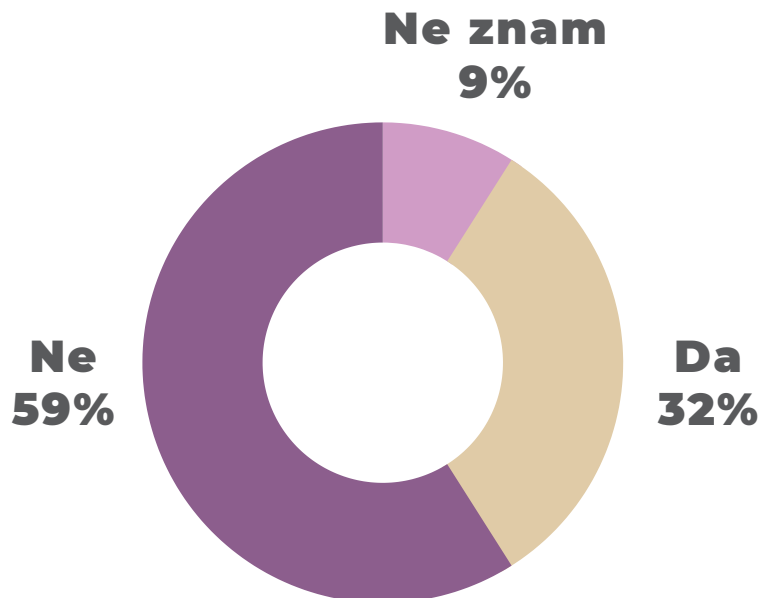
Na pitanje da li prate politiku na lokalnom (opštinskom/gradskom) nivou, tek 14,3% njih je odgovorilo da redovno prati.

UTICAJ NA POLITIČKE PROCESSE I ODLUKE

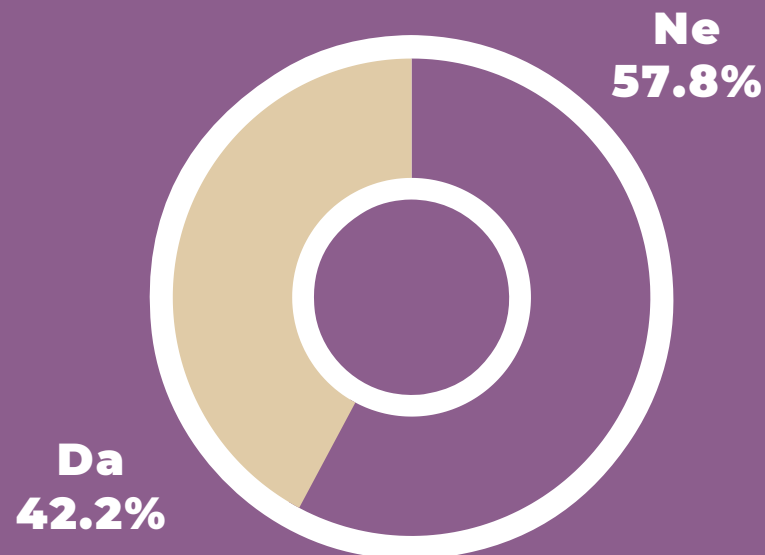
Na pitanje „Koliko politički sistem u Srbiji omogućava mladima da utiču na političke procese i odluke?“, čak 78,8% mladih smatra da politički sistem u Srbiji ne omogućava mladima da utiču na političke procese i odluke, što je poboljšanje u odnosu na prethodnu godinu.

OBAVEZNO GRAĐANSKO VASPITANJE U ŠKOLAMA ?

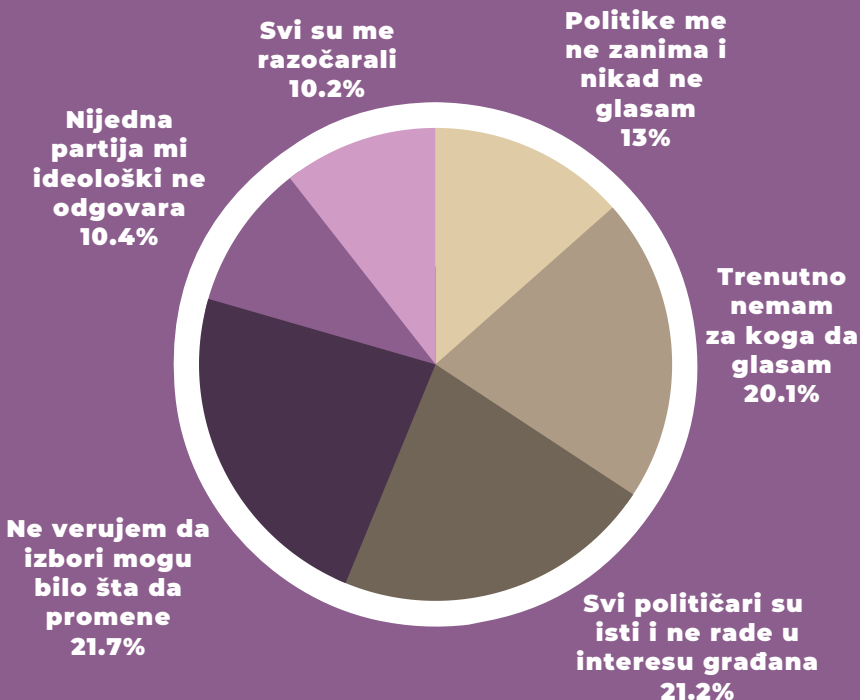
Ove godine mladima smo postavili pitanje da li bi građansko vaspitanje u srednjim školama trebalo da bude obavezno. Više od polovine mladih (59%) smatra da bi trebalo da bude obavezno.

DA LI STE GLASALI NA IZBORIMA 2022. GODINE?

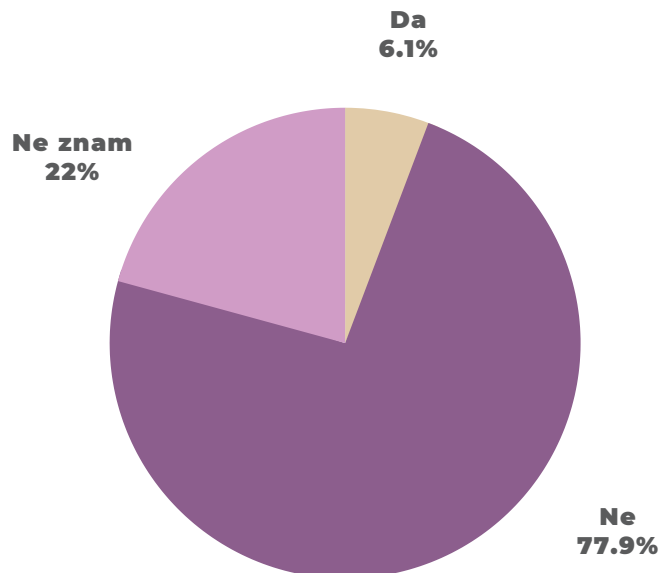
Na pitanje „Da li ste glasali na izborima 2022. godine?“, odgovor da su glasali dalo je 57,8% ispitanika, dok na izbore nije izašlo 42,2% ispitanika. U odnosu na prošli izborni ciklus (2020), kada se svega 40% mladih izjasnilo da je glasalo, ove godine primećujemo značajno povećanje izlaznosti. Ipak, treba imati u vidu da određen broj mladih (18,6%) nije glasao na prethodnih izborima usled bojkota pojedinih političkih subjekata.

RAZLOZI ZBOG KOJIH MLADI NISU GLASALI NA IZBORIMA

Pitali smo mlade i šta su razlozi zbog kojih nisu glasali (one koje nisu glasali), a najčešći razlog je taj što smatraju da izbori ne mogu ništa da promene (21,7%), da su svi političari isti i da ne rade u interesu građana (21,2%) i da trenutno nisu imali za koga da glasaju (20,1%).

DA LI SMATRATE DA SU U SRBIJI IZBORI SLOBODNI I POŠTENI?

POVERENJE MLADIH U INSTITUCIJE

TABELA

Poverenje mladih u institucije

INSTITUCIJA	2018.	2021.
Vojska	2.8	2.88
Policija	2.3	2.03
Mediji	1.6	1.47
Kancelarije za mlade	2.55	2.33
Ministarstvo omladine i sporta	2.1	2.15
Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja	1.9	2.06
Ministarstvo zdravlja	●	2.03
Crkva	2.1	2.72
Predsednik opštine/gradonačelnik	1.9	1.61
Narodna skupština	1.7	1.61
Vlada Republike Srbije	1.7	1.59
Predsednik republike	1.6	1.62
Političke partije	1.5	1.44

U istraživanju smo ispitivali poverenje mladih u određene institucije. Pitali smo ih koliko je njihovo poverenje u institucije na skali od 1 do 5 (1 – Uopšte nemam poverenje 5 – Imam veliko poverenje) i prosečni odgovori su sledeći:

Osnovni zaključak je da mladi nemaju poverenja ni u jednu od institucija koje su ispitivane u istraživanju (<3,00). Nijedna institucija nema prosečnu ocenu iznad 3, što govori da su mladi u potpunosti nepoverljivi i da se osećaju zapostavljeno. Sa najmanjim poverenjem se ističu mediji i političke institucije (predsednik republike, predsednik Vlade, Vlada RS, Narodna skupština, gradonačelnici i predsednici opština iz kojih su ispitanici/ce).

POVERENJE MLADIH U LIČNOSTI

Istraživali smo i **poverenje mladih u ličnosti koje vode neke od ključnih institucija**. Prosečne ocene prikazane su u grafikonu ispod.

TABELA

Poverenje mladih u ličnosti

TEME	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Patrijarh Pavle	•	•	•	2.71	2.71
Ivica Dačić	•	•	•	1.42	1.58
Ana Brnabić	1.6	1.6	1.57	1.42	1.46
Aleksandar Vučić	1.7	1.6	1.56	1.46	1.59
Vanja Udovičić	2	2	1.92	1.65	1.62

Kada uporedimo prosečne ocene institucija i ličnosti koje su na čelu tih institucija, videćemo da su razlike između poverenja i ličnosti vrlo male u gotovo svim slučajevima, osim u odnosu na Ministarstvo omladine i sporta i ministra Vanju Udovičića koji njim rukovodi (MOS – 2,15; ministar omladine i sporta Vanja Udovičić 1,62). U odnosu na prethodnu godinu, poverenje je veće u predsednika Narodne skupštine Ivicu Dačića (sa 1,42 na 1,58) i u predsednika Republike Srbije Aleksandra Vučića (sa 1,46 na 1,59).

Veliki broj mladih narodnih poslanika u prethodnom sazivu (28 bilo pri konstituisanju, prošle godine 22) trebalo je da donese afirmaciju političke participacije mladih u Srbiji i veću zastupljenost u kampanji, međutim to nije bilo slučaj. Prema preliminarnim rezultatima izbora, u narednom sazivu parlamenta imaćemo 14 mladih narodnih poslanika

U toku izborne kampanje 2022. godine, mladima su se najviše obraćali Patriotski blok i predsednički kandidat Boško Obradović, zatim koalicija oko SNS-a i predsednički kandidat Aleksandar Vučić i izborna lista Ujedinjeni za pobedu Srbije i predsednički kandidat Zdravko Ponoš.

Mladi su pokazali nešto manju zainteresovanost za politička dešavanja nego prošle godine. Tema životne sredine je najvažnija tema za mlade.

Mladi i dalje ne veruju da im politički sistem u Srbiji omogućava da utiču na političke procese i odluke.

Veoma mali procenat mladih redovno prati politička dešavanja na lokalnom nivou (samo 14%).

Veliki broj mladih je izašao na izbore (u granicama proseka opšte izlaznosti). Razočaravajuće je što najveći broj mladih koji nisu izašli na izbore to nije uradio zato što ne veruje da izbori mogu bilo šta da promene.

Mladi ne veruju ni u jednu od ponuđenih institucija u upitniku, a nešto manje nepoverenje imaju vojska i crkva. Sve klasične političke institucije su na skali od 1 do 5 dobile prosečne ocene manje od 2, a ubedljivo najmanje poverenje imaju političke partije, sa prosečnom ocenom 1,44.

ZAKLJUČAK

PREPORUKE:

01

Formirati Omladinski kokos u Narodnoj skupštini, čiji je zadatak da okuplja mlade poslanike, ali i druge narodne poslanike zainteresovane za pitanja mladih, kao i predstavnike podmladaka političkih stranaka, predstavnike mladih i udruženja

Akteri: Narodna skupština Republike Srbije; političke partije; KOMS.

02

Političke partije bi trebalo da se obraćaju mladima, da kreiraju političke programe za njih, da se usmere na probleme mladih i da im posvete pažnju u kampanjama

Akteri: političke partije; omladinske organizacije u političkim partijama; KOMS.

03

Političke partije treba da pozicioniraju veći broj mladih u prvoj polovini izbornih lista, te pružaju priliku da biraju i budu izabrani na najodgovornije i najvažnije državne funkcije

Akteri: Vlada RS; MOS; ministarstva; druge institucije i ustanove, udruženja građana, političke partije; KOMS; udruženja mladih i za mlade; mediji.

04

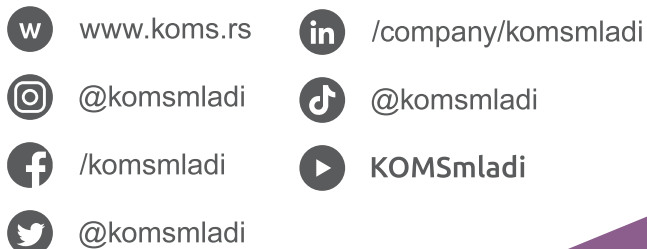
Budući mandatar u svom programu rada Vlade koji predlaže Narodnoj skupštini obavezno da ima poseban program za mlade

Akteri: političke partije; Narodna skupština; KOMS.

05

Uspostaviti (makar) minimalnu izbornu demokratiju i Srbiju ponovo vratiti u red slobodnih i demokratskih zemalja kako bi se povratilo poverenje mladih u izborni proces i podstakla njihova participacija

Akteri: Vlada RS, ministarstva, Narodna skupština, političke partije, predsednik RS.

Ova brošura je nastala u okviru projekta „Civilno društvo za unapređenje pristupanja Srbije Evropskoj uniji“ koji Krovna organizacija mladih Srbije realizuje u partnerstvu sa Beogradskom otvorenom školom i uz podršku Švedske. Stavovi i mišljenja autora izneti u ovoj brošuri ne predstavljaju nužno i mišljenje partnera i donatora. Ilustracije unutar brošure kreirao Storyset/Freepik.

